

Uskonto Puolan vallanpitäjien käsikassarana

Puolassa syksyllä valtaan nousseen Laki ja oikeudenmukaisuus -puolueen (PiS) edustajat ovat nostaneet näyttävästi katolilaisuuden, kirkon eettiset opit ja ”moraalisen uudistumisen” työtään ja päätöksistään määritteleväksi voimaksi. Sen seurauksena muun muassa sukupuolisten vähemmistöjen oikeudet, miesten ja naisten tasa-arvon ajaminen sekä koeputkihedelmöitys ovat joutuneet ristituleen.

Kysymys kuuluu: Oletko aito katolilainen ja siksi puolesta vai vastaan?

Maan vaikutusvaltaisimpana hahmona pidetty puoluejohtaja Jarosław Kaczyński painotti uuden vuoden alkajaisiksi merkittävää saavutusta, hallituksen ja presidentiksi valitun kaksoisveljensä Lechin uskovaisuutta. Hän katsoi, että Puola on muita EU-maita selkeämmin valinnan edessä. Yhdessä vaakakupissa olivat perinteisten arvojen ja kirkon puolustaminen. Toisessa puntarissa painoi yleiseurooppalainen maallistuminen, kuten ”homojen kaikkein rivoimpienkin mielenosoitusten” salliminen.

Kaczyński jäsenteli puolueen näkemyksiä ahdaskatseisen *Radio Maryjan* ja *Trwam*-televisiokanavan yhteislähetyksessä. Toruńissa sijaitsevan Isä Tadeusz Rydzykin johtamista tiedotusvälineistä on leivottu Puolan uskonnol-

lisen oikeiston virallinen äänitorvi. Ministerit matkaavat viikoittain Toruńiin linjatakseen tuntienkin pituisissa lähetyksissä uskonnollisia ja poliittisia näkemyksiään.

Isä Rydzykin mediaan puolestaan ruumiillistuu nurkkakuntaisuus ja suvaitsemattomuus. Niihin kuuluu pelottelu naapurimaa Saksalla ja Brysselillä sekä usko juutalaisten finanssiipiirien maailmanlaajuiseen salaliittoon.

Demokraattisesti valitut poliittiset auktoriteetit tuntuvat siis siunaavan tällaisen maailmankatsomuksen ja luovan oikeutusta ääriliikkeiden toiminnalle.

Vastaiskuna ”torunilaiselle katolilaisuudelle” liberaali, toiseksi suurin Kansalaisjulistus-puolue on sekin löytänyt omansa kirkosta. Satapäinen parlamenttiryhmä matkusti Krakovaan hiljenty-mään. He tapasivat edesmenneen paavi Johannes Paavali II:n lähimmän avustajan, arkkipiispa Stanisław Dziwiszin. Poliitikot julistautuivat ”krakovalaisiksi katolilaisiksi”, joiden missio on ajaa katolilaisuutta Puolassa avarakatseiseen ja nykyeurooppalaiseen suuntaan.

Tilanne on kirkon paikallisten johtajienkin mielestä niin tulehtunut, että he pelkäävät kirkon yhtenäisyyden murenevan. Arkkipiispat ovatkin jakautuneet karkeasti puoliksi ”torunilaisiin”

ja ”krakovalaisiin”. Isä Rydzykin vastustajiin kuuluvat arvostelevat häntä eripurana ja vihan kylvämisestä katolilaisten keskuudessa.

Julkisen vallan aseistautuminen uskonnolla on jo vaatinut uhreja, ja uusia on näkyvissä. Homot ja lesbot ovat joutuneet syrjinnän ja halveksuviden kommenttien kohteeksi. Miesten ja naisten tasa-arvovaltuutetun toimisto lakkautettiin ikään kuin liian feministisenä. Tilalle luotiin naisten ja perheasioiden valtuutetun toimi. Pääministeri ja parlamentin puhemies eivät peittele vastustavansa naisasiajärjestöjä, koska nämä uhkaavat katolisia perhearvoja. Ehkäisyvälinekampanjat, koulujen sukupuolivalistus sekä jo nyt Euroopan ankarimpiin kuuluvan aborttilain kiristäminen entisestään edustavat asioita, joihin monet poliitikot vaativat ”katolilaisen omantunnon” mukaisia lakeja ja päätöksiä.

Kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat julkistaneet huolensa joistakin Puolan viimeaikaisista tapahtumista. Maailmalta kantautuneilla vastalauseilla on Puolassa painoarvoa, ja niitä tarvitaan. Ne herättävät julkista keskustelua, niillä peilataan omia asenteita kiistanalaisiin kysymyksiin ja eurooppalaiseen normistoon.

Puolalaiset katolilaiset joutuvat kysymään, millaisia rajoituksia he ovat valmiita uskonnon nimissä sietämään. Jo nyt lähes puolet sallisi sukupuolisten vähemmistöjen tasa-arvomarssit, kun aiemmin suuri enemmistö piti niiden kieltämistä oikeutettuna.

Isä Rydzykin vahva asema sielunpaimenena taas on kärjistänyt kirkolle ongelman, jota on pitkään painettu villaisella. Kuinka kauan sen piirissä hyväksytään hengenmiehiä, jotka levittävät rasismia, juutalaisvastaisuutta ja uskonnollista suvaitsemattomuutta?

P I I V I K K I K A U S E

Kirjoittaja on Puolassa asuva vapaa toimittaja.